

14. Serebrovskaya N. E. Konfliktologicheskaya podgotovka budushchikh spetsyalystov po upravleniyu: aktual'ne problemy u zadachy. Psikhopedahohyka v pravookhranytel'nykh orhanakh. 2010. # 2(41). S. 15-22.
15. Shcherbakova O. Y. Konfliktologicheskaya podgotovka spetsyalysta: kontekstnyy pokhod. Psikhologicheskaya nauka u obrazovaniye. 2009. # 1. S. 48-54.
16. European Profile for Language Teacher Education – A Frame of Reference: A Report to the European Commission Directorate General for Education and Culture / Written by Michael Kelly, Michael Grenfell, Rebecca Allan, Christine Kriza and William McEvoy. University of Southampton, 2004. 124 r. URL: http://ec.europa.eu/languages/documents/doc477_en.pdf.
17. The European Indicator of Language Competence. Report from the Educational Council to the European Council. Barcelona, March 2002. URL: <http://www.edu.languagelearning.com.ua>.

Поліщук Г. В. Вплив Євроінтеграційного руху України у сфері вищої освіти на професійну підготовку майбутніх учителів іноземної мови в аспекті формування конфліктологічної компетентності.

У статті автором визначено сутність поняття «професійна підготовка майбутніх учителів іноземних мов» та її складових (лінгвістичної, психолого-педагогічної та методичної) в аспекті сучасного Євроінтеграційного руху України. Доведено, що внесення поняття «готовність до професійної діяльності» до визначення поняття «підготовка» детерміновано необхідністю вказати на результат, який очікується внаслідок підготовки студентів. Як складна педагогічна система, професійна підготовка майбутніх вчителів виявляє єдину внутрішню організацію на основі зв'язків і залежностей між її компонентами. З'ясовано, що тенденції реформування професійної підготовки вчителів іноземних мов у провідних європейських державах стосуються змін у змісті, формах і методах навчання; пов'язані з інформатизацією та технологізацією освітньої галузі, зв'язком закладів вищої освіти і школи. Розглянуто конфліктологічну підготовку в системі вищої освіти на трьох рівнях: теоретичному (формування міждисциплінарних знань про конфлікт, світоглядних орієнтацій, життєвих цінностей, моральних норм і принципів); теоретико-прикладному (управління у застосуванні відомих стратегій і тактик розв'язання конфліктів, формування навичок щодо попередження деструктивного розвитку конфлікту); практичному (формування індивідуальної стратегії поведінки в конфлікті, спроможність прогнозувати й аналізувати реальні конфлікти). Визначено та охарактеризовано сучасні контексти конфліктологічної підготовки майбутніх учителів іноземних мов (кроскультурний, комунікативний і внутрішньоособистісний). Подано авторське тлумачення поняття «конфліктологічна компетентність майбутніх учителів іноземних мов».

Ключові слова: Євроінтеграція, професійна підготовка, готовність до професійної діяльності, конфліктологічна підготовка, конфліктологічна компетентність майбутніх учителів іноземних мов.

УДК 372.879.6

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.74.25>

Полулященко Т. Л.

ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

У статті розглядаються актуальні питання формування у здобувачів освіти активного інтересу до систематичних занять фізичними вправами, до оволодіння вміннями та навиками використання вправ у повсякденному житті за цілеспрямованою співпраці методичної та наукової груп загальноосвітнього навчального закладу з навчально-науковим інститутом фізичного виховання і спорту. Розглянуто педагогічні особливості методичного забезпечення процесу фізичного виховання у навчальних закладах освіти м. Кременна. Розкрито сутність використання педагогічних методів із метою активізації інтересу здобувачів освіти до регулярних самостійних занять фізичними вправами. Важливим, на думку фахівців, є використання викладачами, тренерами стимулів, таких як похвала, подяка, особистий приклад тощо. З'ясовано роль методистів, викладачів і всіх учасників виховного процесу у сприянні розвитку активного інтересу до занять фізичними вправами. Основною метою статті є дослідити педагогічні особливості забезпечення фізичного виховання в навчальних закладах в умовах реформування всієї освіти. Охарактеризовано матеріально-технічну, спортивну базу м. Кременна та навчальних освітніх закладів базової та вищої школи. За допомогою використання таких методів дослідження, як аналіз та узагальнення науково-методичної літератури, педагогічного спостереження, усного опитування, порівняння та абстрагування даних, було досягнуто мети дослідження. Проведене дослідження дало змогу припустити, що важливим правилом у роботі з молоддю є те, що за будь-якого поєднання методів найбільш раціональним буде така їхня послідовність: роз'яснення, доведення, показ, практичне виконання вправи (тренування) з обов'язковим інструктажем (об'єм і величина навантаження). Така послідовність дасть змогу планомерно, залежно від індивідуальних особливостей фізичного розвитку кожного учня, студента, спортсмена формувати в нього позитивні навички до постійного самовдосконалення засобами фізичної культури і спорту. Під час проведення експерименту активний інтерес і позитивну привичку до системних занять фізичними вправами сформували 45 % студентів та 38 % учнів загального закладу освіти.

Ключові слова: фізична активність, спорт, методика, саморозвиток, молодь, виховання, навчання.

Проведення реформ у закладах освіти України вимагає, щоб у вихованні здорової, всебічно та гармонійно розвиненої молоді, яка буде повноправним членом суспільства та достойною зміною, важливе місце відводилось фізичній культурі і спорту.

Під час проведення міжнародних конференцій викладачі загальних освітніх навчальних закладів, закладів професійної та вищої освіти не раз зверталися до розгляду та обговорень проблемних питань щодо особистої внутрішньої перебудови вчителя фізичної культури в навчальних закладах до сучасних вимог. Думки були різні, виникали суперечки щодо того, яким шляхом треба йти і з чого розпочати. Тому основною **метою** статті є дослідити педагогічні особливості забезпечення фізичного виховання з навчальних закладів в умовах реформування всієї освіти.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення науково-методичної літератури, педагогічне спостереження й усне опитування, метод порівняння та абстрагування.

Досвід роботи показав, що одним із показників якості освіти є наявність у навчальних закладах методичних, наукових кабінетів, а також працівники, які відстежують усі нововведення та сприяють їх впровадженню в навчальний процес. Навчально-науковий інститут фізичного виховання і спорту (далі – НН ІФВіС) уклав договір про наукову співпрацю з Кременською ЗОШ I–III ступенів № 4 Кременської районної ради Луганської області. Сумісна співпраця методичного кабінету навчального закладу та наукова підтримка інституту дали змогу озброїти учнів новими знаннями, а в пріоритеті став напрям дослідження з методики організації самостійних занять із фізичного виховання. Це складна та кропітка робота. Проблема забезпечення матеріальної бази для занять фізичними вправами стала більш легкою, адже Кременський район має потужну спортивну структуру. У місті розташований обласний фізкультурно-спортивний центр підготовки олімпійського резерву Луганської області. В доступі всіх жителів міста, району, області є легкоатлетичний стадіон зі спортивними секторами для стрибків, метання, штовхання ядра, наявні волейбольні, баскетбольні майданчики, майданчик для мініфутболу, тренажерні зали, спеціалізований зал для важкої атлетики, басейн, спортивний зал, центр фізичного відновлення; поруч розташована лісова зона, яка дає змогу проводити тренування на витривалість, а також кінний театр, що, окрім залучення молоді до спортивних занять, додатково надає послуги з туризму та іпотерапії.

Заклади освіти в м. Кременна розташовані поруч зі спортивною базою, тому сучасне поєднання науки з теорією, методикою навчально-виховного процесу і практичною роботою в умовах матеріально-технічного забезпечення сприяє успішному викладанню дисципліни “фізичне виховання”. Таке вдале поєднання навчальних закладів і наявності матеріально-технічної бази дало змогу здобувачам освіти поступово й цілеспрямовано на кожному занятті з досвідченим викладачем, тренером сприймати заняття більш відповідально. Поволі учні, студенти переймають позитивний досвід, вивчають традиції навчального закладу, міста, формують свій активний інтерес і позитивні звички. Вся спортивно-фізкультурна діяльність учнів, студентів відбувається за підтримки методичної ради, до складу якої входять науковці НН ІФВіС, викладачі фізичного виховання, тренери з різних видів спорту, а також самі учні та студенти.

Методична рада розглядає питання активного залучення учнівської молоді до занять фізичною культурою і спортом, а також питання професійно-прикладної фізичної підготовки, виховання і зайнятості молоді у вільний час. Думку та рішення членів методичної ради поважають усі викладачі, батьки, учнівський, студентський профсоюз організації.

Усі члени методичної ради особливої уваги надають розвитку в учнів активного інтересу до систематичних занять фізичними вправами, до оволодіння вміннями та навичками використання вправ у повсякденному житті. Для активізації такого інтересу використовують такі методи [2, с. 443]:

– Бесіда за круглим столом (під час занять фізичного виховання, спортивних свят, вечорів-зустрічей із легендами спорту, видатними спортсменами-односельчанами).

– Проведення майстер-класів (відвідування відкритих тренувальних занять із різних видів спорту, участь у пробному тренуванні).

– Проведення спортивних змагань із різних видів спорту (організація спартакіади в навчальному закладі, участь у міських змаганнях, матчеві зустрічі студентів з учнями-випускниками).

– Розповідь (бесіда-настанова викладача, тренера про використання фізичних вправ у повсякденному житті для збереження здоров'я, організації активного рухового відпочинку, повідомлення про цікаві спортивні змагання, про життя видатних спортсменів, перегляд фільмів, записів спортивних змагань і т. п.).

– Аналіз результатів спостереження за залученням здобувачів освіти до активних занять спортом свідчить про те, що насамперед їх ваблять не просто легкоатлетичний стадіон, а сучасний стадіон, сучасні спортивні ігрові зали, сучасні тренажерні зали із сучасним різноманітним обладнанням, можливість спілкування з новими товаришами. Саме вищевказане народжує так званий первинний пасивний інтерес глядача.

Через певний час з'являється інтерес до конкретної рухової діяльності. На цей час молоді вже подобається не тільки те, як пояснює тренер, але і як він показує вправи, розповідає та наводить життєві приклади видатних спортсменів рідного краю, начального закладу. Потім в учнів з'являється бажання провести розминку самостійно, навчитися якихось вправ. Важливим на цьому етапі є використання викладачем, тренером похвали за присутності всієї групи, батьками. Такі стимули сприяють більшому зацікавленню інтересу в молоді, вони більш активно шукають причину невиконання вправи або комбінації вправ на належному рівні, тому звертаються по допомогу до літературних джерел, спортивних довідників, ознайомлюються з методикою організації самостійних тренувальних занять із різних видів спорту, звертаються за порадою до тренера [3, с. 87].

На цьому етапі учнівська молодь не тільки пізнає важливість оволодіння методами і прийомами самостійного виконання фізичних вправ, фізичного самовиховання (самопереконання, самонаказу і т. п.), але й порівнює їх між собою, шукає оптимальний варіант їх використання в різних ситуаціях, які виникають під час спортивної боротьби в колективі, в сім'ї під час організації активного відпочинку. Використання такої орієнтованої схеми розвитку активного інтересу впливає на формування й закріплення в учнівської молоді звички до систематичних занять фізичною культурою і спортом [7, с. 10].

Уже кілька років спільної співпраці загальноосвітнього закладу та НН ІФВіС за такою схемою залучаємо здобувачів освіти до занять фізичними вправами. Така методика організації навчально-виховного процесу дала змогу залучити учнів загальних освітніх закладів до активних занять фізичною культурою і спортом, а студенти інституту поєднали навчання з трудовою діяльністю як тренера з позакласної роботи з таких видів спорту, як чарлідінг, гімнастика, волейбол, баскетбол, легка атлетика, футбол.

У життєдіяльності навчального закладу важлива виховна робота лягає на плечі тренеру-організатору в позааудиторній роботі. Він особливо відчуває настрій учнів, студентів після занять, вивчає психологію взаємного спілкування молоді в період самостійних занять фізичними вправами, поведінку під час тренування, в гуртожитку тощо. В. Газаєв уважає, що тренер-наставник має дивитися на тренування очима спортсмена. Тоді навчально-виховний процес буде більш зрілим і кількість нервових зривів, стресів у спортсмена і тренера значно зменшиться. Така педагогічна організація самостійних занять, тренувального процесу чітко визначає методи і прийоми, сприяє розвитку та закріпленню в учнівської молоді активного інтересу, позитивних звичок до системних занять фізичними вправами. Цьому також сприяють практичні методи (змагальні, демонстрація, перевірка знань і умінь та інші), словесні (бесіда, розповідь, інструктаж, пояснення, диспут та інші), методи корегування і стимулювання самостійного виконання фізичних вправ, спортивних ігор (заохочення, осуд) [2, с. 442].

Проведене дослідження дало змогу припустити, що важливим правилом у роботі з молоддю є те, що за будь-якого поєднання методів найбільш раціональним буде така їхня послідовність: роз'яснення, доведення, показ, практичне виконання вправи (тренування) з обов'язковим інструктажем (об'єм і величина навантаження). Така послідовність дасть змогу планомірно, залежно від індивідуальних особливостей фізичного розвитку кожного учня, студента, спортсмена формувати в нього позитивні навички до постійного самовдосконалення засобами фізичної культури і спорту.

Під час проведення експерименту активний інтерес і позитивну звичку до системних занять фізичними вправами сформували 45% студентів і 38% учнів загального закладу освіти. Варто зауважити, що в методичному кабінеті треба мати банк даних про стан здоров'я кожного учня, технологічні карти з фізичного виховання на кожне заняття за видами спорту, короткий конспект кожного уроку, методичні рекомендації із самостійного заняття за видами спорту, домашнє завдання професійної спрямованості, в основі якого лежать спортивні нормативи рухової активності.

Методичне забезпечення фізичного виховання в навчальних закладах буде всебічним, якщо воно підкріпиться знаннями з техніки безпеки занять за видами спорту, за загальною фізичною та професійно-прикладною фізичною підготовкою, з лікувальної фізичної культури, точкового масажу, основ первинної долікарської допомоги. Самостійно оволодіти методикою фізичного виховання допоможуть створені особисті сайти викладача, де можна ознайомитися з різними масовими видами спорту й особливостями їх тренування [4, с. 66; 5, с. 126].

Однак нині у процесі виховання є і недоліки: викладачі фізичного виховання вищих навчальних закладів, на відміну від загальноосвітніх закладів, не мають досить часу, оскільки завантажені другорядною роботою (куратори груп, чергування, проведення суспільної роботи, яка не має стосунку до фізичного виховання), і до того ж позанавчальна робота не оплачується.

Висновки. Кожен, хто причетний до виховання молодого покоління засобами фізичної культури і спорту, має знати, що процес розвитку й закріплення в учнівської молоді активного інтересу до самостійних занять складний, багатоетапний. Кожен етап складається з цілої низки спеціально організованих дій, підкріплених правильною методикою. Такий науково обґрунтований педагогічний процес вимагає більш детального дослідження. Всім учасникам виховного процесу необхідно постійно турбуватися про те, щоб цей процес був більш педагогічно керованим. У цьому і є сама суть і педагогічні особливості методичного забезпечення фізичного виховання в навчальних закладах освіти в умовах реформування.

Використана література:

1. Бальсевич В. К. Перспективы развития общей теории и технологий спортивной подготовки и физического воспитания (методологический аспект). *Теория и практика физической культуры*. Москва, 1999. № 4. С. 21–23, 39–40.
2. Газаєв В. Н., Нестеров О. С., Верховська М. В. Фактори впливу на мотивацію до фізичної активності студентів ТДАТУ імені Дмитра Моторного. *Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти* : зб. наук.-метод. пр. Мелітополь, 2020. Вип. 23. С. 440–444.
3. Киселевська С. М., Войтенко О. А. Основи формування знань щодо фізичного здоров'я в системі фізичного виховання студентської молоді. *Актуальні проблеми фізичного виховання та спорту в сучасних умовах*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Дніпро : Вид-во "Нова Ідеологія", 2017. 206 с. С. 86–92.

4. Коломийцева О. Э. Особенности прикладной физической подготовленности студентов 1 курса юридического вуза. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. Харків, 2015. № 1. С. 65–69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/snsv_2015_1_14 (дата звернення: 15.07.2020).
5. Миргород Д. О., Коломийцев О. Е. Стан та перспективи удосконалення системи фізичного виховання правознавців. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. Харків, 2015. № 2. С. 124–127.
6. Мунтян В. С. Питання ставлення студентів до здорового способу життя і фізичного виховання та визначення пріоритетів фізичних якостей. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка*. 2015. Вип. 129. Т. 3. С. 230–233.
7. Саричев В. І., Саричева Т. П. Проблеми методики підготовки студентів ВНЗ до складання державних нормативів із фізичної підготовленості. *Актуальні проблеми фізичного виховання та спорту в сучасних умовах* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Дніпро : Вид-во “Нова Ідеологія”, 2017. С. 6–13.

References:

1. Balsevich V. K. (1999) Perspektivy razvitiya obschey teorii i tehnologiy sportivnoy podgotovki i fizicheskogo vospitaniya (Teoriya i praktika fizicheskoy kulturyi) [Prospects for the development of the general theory and technologies of sports training and physical education. (Theory and practice of physical culture)]. Moskva, 4. S. 21–23, 39–40 [in Russian].
2. Hazaiev V. N., Nesterov O. S., Verkhovska M. V. (2020) Faktory vplyvu na motyvatsiiu do fizychnoi aktyvnosti studentiv TDATU imeni Dmytra Motornoho. [Factors influencing the motivation for physical activity of students of TSATU Dmitry Motorny]. Melitopol. 23.S. 440–444. [in Ukrainian].
3. Kyselevska S. M., Voitenko O. A. (2017) Osnovy formuvannya znan shchodo fizychnoho zdorovia v systemi fizychnoho vykhovannya studentstoi molodi. [Formation of knowledge about physical health in the system of physical culture of student youth]. Dnipro : “Nova Ideolohiia”. 206 s. [in Ukrainian].
4. Kolomyitseva O. E. (2015) Osobennosti prikladnoy fizicheskoy podgotovlennosti studentov 1 kursa yuridicheskogo vuza. Kharkiv [Features of applied physical fitness of 1st year students of law school]. № 1. S. 65–69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/snsv_2015_1_14 (data zvernennia:15.07.2020).
5. Myrhorod D. O., Kolomiitsev O.E. (2015) Stan ta perspektyvy udoskonalennia systemy fizychnoho vykhovannya pravoznavtsiv [Status and prospects of improving the system of physical education of lawyers]. Kharkiv. № 2. S. 124–127 [in Ukrainian].
6. Muntian V. S. (2015) Pytannia stavlennia studentiv do zdorovoho sposobu zhyttia i fizychnoho vykhovannya ta vyznachennia priorytetiv fizychnykh yakoste. [Issues of students’ attitude to a healthy lifestyle and physical education and prioritization of physical qualities]. Chernihiv. Vyp. 129. S. 3. S. 230–233 [in Ukrainian].
7. Sarychev V. I., Sarycheva T. P. (2017) Problemy metodyky pidhotovky studentiv VNZ do skladannia derzhavnykh normatyviv z fizychnoi pidhotovlenosti. [Problems of methods of preparation of university students for passing state tests on physical fitness]. Dnipro : Vyd-vo “Nova Ideolohiia”. S. 6–13 [in Ukrainian].

Polulyaschenko T. L. Pedagogical features of methodological support of physical education in educational establishments of education

In the article are considered the actual questions of forming the active interest in students for systematic engaging of physical exercises, to the capture abilities and skills of the use of exercises in everyday life at the purposeful collaboration of methodical and scientific groups of General educational establishment with the educational and scientific Institute of physical education and sports. The pedagogical features of methodological support the process of physical education in educational establishments of education of city Kreminna was considered. The essence of the use of pedagogical methods with the purpose of activating the interest in students for regular independent engaging in physical exercises was revealed. According to experts, it is important for teachers and coaches to use incentives such as praise, gratitude, personal example, and so on. The role of methodists, teachers and all participants of educator process was found out in assistance to development of active interest in engaging in physical exercises. A primary purpose of the article is to investigate the pedagogical features of providing of physical education from educational establishments in the conditions of reformation of all education. The article describes the material and technical, sports base of the city Kremennaya and educational institutions of basic and higher school. Using such research methods as analysis and generalization of scientific and methodological literature, pedagogical observation, oral questioning, comparison and abstraction of data, the research goals were achieved. The study suggests that an important rule in working with young people is that in any combination of methods, the most rational sequence will be the following: explanation, proof, demonstration, practical implementation of the exercise (training) with mandatory instruction (the volume and size of the load). This sequence will allow you to systematically, depending on the individual characteristics of the physical development of each pupil, student, athlete to form positive skills of continuous self-improvement by means of physical culture and sports. During the experiment, 45 % of students and 38 % of pupils of the General educational establishment formed an active interest and positive attachment to systematic physical exercises.

Key words: *physical activity, sports, methods, self-development, adolescents, education, training.*